

Styre: Universitetsstyret

Styresak: 61/16

Møtedato: 02.06.2016

Dato: 21.05.2016

Arkivsaknr: 2015/7430

Modell for styring og ledelse ved Universitetet i Bergen

Henvisning til bakgrunnsdokumenter

- Styresak 71/15 *Høring - endring av modell for styring og ledelse med mer i universitets- og høyskoleloven* <http://www.uib.no/sites/w3.uib.no/files/attachments/innkalling11-08-15.pdf>
- Styresak 38/16 *Modell for styring og ledelse – prosess* <http://www.uib.no/sites/w3.uib.no/files/attachments/us2016-038.pdf>
- Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om Endringer i universitets- og høyskoleloven (modell for styring og ledelse mv.) <https://www.stortinget.no/globalassets/pdf/instillinger/stortinget/2015-2016/inns-201516-209.pdf>

Saken gjelder:

Universitetsstyret skal ta stilling til modell for styring og ledelse ved Universitetet i Bergen. Fra 1. juni 2016 er hovedmodellen i universitets- og høyskolesektoren ekstern styreleder og ansatt rektor. Minst halvparten av styrets medlemmer kan beslutte at rektor skal utpekes ved valg og være styrets leder.

Universitetet i Bergen har siden vedtak om opprettelse i 1946 hatt valgt rektor. Det er Universitetsdirektørens oppfatning at en endring av denne modellen, krever en omfattende prosess for å sikre legitimitet for beslutningen i organisasjonen. En eventuell overgang til ansatt rektor vil nødvendigvis påvirke valg av ledelsesmodell og myndighetskart på andre nivå ved universitetet, noe som krever mer omfattende utredning. På dette grunnlag vil Universitetsdirektøren anbefale universitetsstyret å videreføre dagens ordning med valgt rektor. Dette er også i tråd med valgplattformen til dagens rektorat.

Dersom universitetsstyret i neste periode ønsker å starte et utredningsarbeid i forhold til ledelsesform, kan det legges opp til en prosess om gjør at spørsmålet avklares i god tid før utløp av valgperioden.

vedtak:

Styret vedtar å videreføre ordningen med valgt rektor ved Universitetet i Bergen

Kjell Bernstrøm
Universitetsdirektør

21.05.2016/Tore Tungodden/Arne R. Ramslien

Vedlegg:

1. Saksframstilling
2. Høringsinnspill fra fakultetene og Forskerforbundet ved UiB

Saksframstilling

Styre:
Universitetsstyret

Styresak:
61/16

Møtedato:
02.06.2016

Arkivsaksnr:
2015/7430

Modell for styring og ledelse ved Universitetet i Bergen

Bakgrunn

Universitets- og høyskolelovens bestemmelser om styring og ledelse i universitets- og høyskolesektoren er endret og ny hovedmodell er ansatt rektor og ekstern styreleder. Styret skal bestå av 11 medlemmer, hvorav fire av medlemmene velges blant ansatte i undervisnings- og forskerstilling, ett medlem blant de teknisk og administrativt ansatte, to medlemmer blant studentene og fire eksterne medlemmer utpekt av Kunnskapsdepartementet. Departementet utpeker et av de eksterne styremedlemmene til å være styrets leder. Hovedmodellen innebærer at rektor tilsettes på åremål og styret foretar selv utlysning og ansettelse av rektor.

Loven åpner fortsatt for at rektor kan utpekes ved valg dersom minst halvparten av styrets medlemmer fatter vedtak om dette. I ny § 10-1 trekkes rektors oppgaver og rolle opp:

«(1) Rektor skal ansettes på åremål med mindre rektor er valgt etter § 10-2. Styret selv foretar utlysning og ansettelse av rektor. Ansettelsesprosessen skal sikre at rektor har faglig og ledelsesmessig legitimitet, og at studentene og de ansatte blir hørt. Styret bestemmer om det skal gis innstilling, og hvem som skal innstille.

(2) Rektor er daglig leder for institusjonens faglige og administrative virksomhet i samsvar med de rammer og pålegg som styret fastsetter.

(3) Rektor er sekretær for styret og skal i samråd med styrets leder forberede og gi tilråding i de sakene som legges frem for styret. Rektor har rett til å delta i møter i alle institusjonens styrer, råd og utvalg.

(4) Rektor er ansvarlig for iverksetting av styrets vedtak, og for at disponering av ressurser og eiendom skjer i samsvar med de vedtak som er truffet av styret.

(5) Rektor skal på styrets vegne påse at den samlede økonomi- og formuesforvaltning skjer i samsvar med departementets generelle bestemmelser om økonomiforvaltningen og forutsetninger for tildeling av bevilgninger.

(6) Rektor utarbeider og legger frem for styret budsjettforslag og årsregnskap og holder styret løpende orientert om regnskapets stilling i forhold til budsjettet og andre forhold av betydning for institusjonens virksomhet.»

I styremøte den 28.4.2016 ble styret bedt om å ta stilling om det ønsket å fatte et nytt vedtak om modell til styring og ledelse ved UiB. Styret gjorde følgende vedtak:

1. Styret ønsker vedtakssak om styring og ledelse ved UiB i møtet 2. juni 2016
2. Styret ber administrasjonen forberede sak med utgangspunkt i de dokumenter som foreligger.

Ved høringen om lovforslaget sommeren 2015 ga fakultetene og Forskerforbundet ved UiB sine innspill til lovendringen i forbindelse med høringsrunde iverksatt av Kunnskapsdepartementet. Disse innspillene ble lagt fram for styret i møte 71/15 og danner grunnlaget for oppsummeringen av fakultetenes syn på hvilke modell for styring- og ledelse som bør gjelde ved UiB.

En oppsummering av innspillene følger nedenfor. Høringsinnspillene er også vedlagt i sin helhet denne saken.

Fakultetenes synspunkt på modell for styring og ledelse

De nye forslagene fra departementet som instansene ble bedt om å ta stilling til var:

- Forslag om at ekstern styreleder og ansatt rektor skal være hovedmodellen for ledelse ved statlige universiteter og høyskoler.
- Forslag om at man skal kunne endre modell for ledelse ved alminnelig flertall (ikke 2/3 flertall som det er i dag)
- Forslag om at det er departementet som oppnevner eksterne styrerepresentanter, at varaene til eksterne blir numerisk ordnet og ikke personlige
- Departementet fastsetter godtgjørelse for styrene.

I oppsummeringen nedenfor er det første kulepunktet vektlagt.

Ansatt rektor og ekstern styreleder

Tre fakulteter, Det psykologiske fakultet, Det medisinsk- odontologiske fakultet og det Matematisk- naturvitenskapelige fakultet støtter en modell med enhetlig ledelse hvor en rektor ansatt på åremål er daglig leder for institusjonens faglige- og administrative virksomhet.

Det matematisk- naturvitenskapelige fakultet og Det medisinsk- odontologiske fakultet viser til egne positive erfaringer med enhetlig ledelse. Både Det matematisk- naturvitenskapelige fakultet og Det medisinsk- odontologiske fakultet mener ansatt rektor ivaretar behovet for strategisk ledelse best. Det medisinsk- odontologiske fakultet mener det er flere forhold som taler for enhetlig ledelse, og trekker fram faglig ledelse, forutsigbarhet og langsiktighet i rammebetingelsene for forskning og utdanning som vesentlige, men også endring i rammebetingelsene for institusjonene utgjør tungtveiende grunner for fakultetets standpunkt. Fakultetet mener at ansatt ledelse gir større mulighet til å utøve tydelig og langsiktig faglig ledelse og at behovet for kontinuitet og langsiktighet ivaretas bedre ved ansatt rektor og ekstern styreleder. Sterkere faglig ledelse på institusjonsnivå vil bidra til å utvikle et faglig sterkt og internasjonalt synlig universitet.

Fakultetet mener at styret i dag ikke har reell kontrollmulighet overfor en rektor som er valgt og som ofte deltar i saksforberedelse. Dette standpunktet deles av Det medisinsk- odontologiske fakultet og Det psykologiske fakultet som også mener at dagens modell konsentrerer for mye makt hos rektor i tillegg til at det skaper uklarhet i linjene. Det medisinsk- odontologiske fakultet mener videre at dagens samspill med departement og forskningsfinansierende institusjoner er best tjent med ansatt rektor slik det er vanlig for ansvarlige styrer.

Det matematisk- naturvitenskapelige fakultet peker for øvrig på at i både Danmark og Sverige er det en modell med ansatt rektor ved universitetene.

Også Det psykologiske fakultet støtter lovens hovedmodell med ansatt rektor og ekstern styreleder. Fakultetets subsidiære standpunkt med valgt rektor og ekstern styreleder åpner ikke loven opp for. Fakultet mener at kravene og forventningene til faglig ledelse i UH-

sektoren er vesentlig større enn for bare noen tiår tilbake. Fakultetet mener ikke at valgt ledelse sikrer størst legitimitet og ivaretagelse av universitetets uavhengighet fordi det i praksis er få kandidater som stiller til valg, nominasjonsprosessene er ofte relativt lukkede og det er i hovedsak vitenskapelige ansatte som legger premissene. Fakultetet mener derfor at åpen utlysning av lederstillinger på alle nivå sikrer større transparens og at kandidatenes nødvendige faglige og personlige kvalifikasjoner best ivaretas gjennom en ansettelsesprosess. Fakultetet understreker likevel at det begrenset erfaring i Norge med rekrutteringsprosesser og ansatt rektor, og at det uavhengig av rekrutteringsmåte er viktigst at den som rekrutteres har nødvendig faglig posisjon og legitimitet.

Valgt rektor som styrets leder

Tre fakultet, Det samfunnsvitenskapelige fakultet, Det humanistiske fakultet og Det juridiske fakultet ønsker å videreføre en modell med valgt rektor som styrets leder.

Det samfunnsvitenskapelige fakultet trekker fram universitetenes autonomi som grunnleggende viktig for den rollen universitetet både har hatt og skal ha i samfunnet. Modellen med valgt rektor som styrets leder gir ledelsen støtte og legitimitet i organisasjonen samtidig som det ivaretar ansvarlighet utad. En uavhengig faglig ledelse sikrer faglig akademisk frihet og institusjonell autonomi og dette ivaretas best ved valgt ledelse. Fakultetet mener at ansatt rektor og ekstern styreleder oppnevnt direkte av departementet svekker institusjonenes autonomi og styrker den politiske og økonomiske kontrollen med universitetene og høyskolene.

Det humanistiske fakultet mener at universitetene skal tjene samfunnets interesser gjennom å drive grunnforskning, hevde faglighet, stimulere til kritisk refleksjon og søke kunnskap også uavhengig av politiske og økonomiske føringer. For å tjene samfunnet slik må institusjonene ha sterkt innslag av autonomi, noe som best ivaretas ved at universitetets øverste leder velges av ansatte og studenter. Fakultetet mener at den politiske og økonomiske kontrollen som utøves i form av detaljerte tildelingsbrev, rapportering og etatsstyringsmøter styrkes ytterligere gjennom en modell med ansatt rektor og ekstern styreleder. I en slik modell risikerer man å true universitetenes autonomi. Fakultetet mener det ikke er belegg for å hevde at valgt rektor gir en mindre strategisk og styringsdyktig ledelse. For Det humanistiske fakultet handler strategisk ledelse også om gjennomføringsevne og bred legitimitet i organisasjonen. Valgprosessen bidrar til universitetsledelsens legitimitet, og ledelsens kjennskap til egen organisasjon bidrar til gjennomføringsevne.

Også Forskerforbundet ved UiB mener ansatt rektor og ekstern styreleder svekker universitetets autonomi og fører til mere sentralstyring fra departementet. Mer departementsmakt øker den opplevde avstanden til ledelsen og bidrar til svekket motivasjon, engasjement og initiativ fra de ansatte.

Valgt eller ansatt rektor i UH-sektoren

Valgt eller ansatt ledelse har i varierende grad vært tema ved de enkelte institusjonene i UH-sektoren i forbindelse med lovendringen.

Ved UiO er det foreløpig ikke gjort noe nytt vedtak om ledelsesmodell, men signalene går tydelig i retning av at dagens ordning med valgt ledelse videreføres.

NTNU og øvrige institusjoner som har fusjonert eller er i fusjonsprosesser har allerede innført eller er i ferd med å innføre ansatt ledelse. Det har blant annet sin årsak i at en gjennom valg risikerer at kun kandidater ved de største campusene kan vinne et eventuelt valg. I arbeidet med fusjonsplattformen for høyskolene på Vestlandet blir det også lagt opp til ansatt rektor.

I forbindelse med høringsprosessen om lovendringen uttalte for øvrig Universitets- og høyskolerådet at alternativene ansatt eller valgt rektor burde vært mer balansert beskrevet

av departementet. «Når KD velger å drøfte styringsmodellene i høringsbrevet, mener vi at det ville være en styrke for brevet om de to alternativene hadde blitt beskrevet på en mer balansert måte» står det i UHR-uttalelsen av 14.8.2015.

UHR viser videre til at det ikke er noe som tilsier at den ene modellen er bedre enn den andre. De siste årene har flere og flere institusjonene gått over til ekstern styreleder og valgt ansatt rektor, og i dag har nær halvparten av UHRs 50 medlemsinstitusjoner denne modellen. UHR peker også på at det ikke er noen studier der det fremkommer at det er store forskjeller mellom ansatt og valgt ledelse verken når det gjelder ledererfaring og utdanning eller at styringsmodellene har noen innvirkning på hvilke saker som prioriteres.

Rektoratets valgplattform

Rektoratet har i sin valgplattform markert et klart standpunkt i forhold til styring og ledelse. I valgplattformen står det at «Rektoratet skal utøve inkluderende lederskap og underbygge en formålstjenlig organisasjon». Dette ønsker rektoratet å arbeide for blant annet ved å: «Videreføre nåværende styringsmodell med valg rektor»

Universitetsdirektøren sine kommentarer:

Loven åpner for at institusjoner med valgt ledelse og hvor styret fortsatt ønsker denne ledelsesformen ikke trenger ny styrebehandling. Da styret behandlet høringsuttalelse til ny lov i fjor høst ble det presisert at styrebehandlingen ikke omhandlet UiB ledelsesform, men at det var en sak ledelsen skulle komme tilbake til etter at ny lov ble vedtatt. Høringsuttalelsen viste at universitetet er delt i synet på valg av ledelsesmodell. Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet, Det medisinsk-odontologiske fakultet og Det psykologiske fakultet, ønsker ansatt ledelse, mens de andre fakultetene vil videreføre valgt ledelse.

Universitetsdirektøren la i møte 28.4 fram en sak for styret om ledelsesmodell med forslag om en bred høring som omfatter fakultetene og deres fagmiljøer. Styreflertallet mente imidlertid at en omfattende prosess ikke var nødvendig og ba om å få seg forelagt en sak til møte 2.6 med utgangspunkt i innspillene fakultetene har gitt i høringsrunden om lovendringen.

Universitetet i Bergen har siden vedtak om opprettelse i 1946 hatt valgt rektor. Det er Universitetsdirektørens oppfatning at en endring av denne modellen, krever en omfattende prosess for å sikre legitimitet for beslutningen i organisasjonen. En eventuell overgang til ansatt rektor vil nødvendigvis påvirke valg av ledelsesmodell og myndighetskart på andre nivå ved universitetet, noe som krever mer omfattende utredning. På dette grunnlag vil Universitetsdirektøren anbefale Styret å videreføre dagens ordning med valgt rektor. Dette er også i tråd med valgplattformen til dagens rektorat.

Dersom universitetsstyret i neste periode ønsker å starte et utredningsarbeid i forhold til ledelsesform, kan det legges opp til en prosess om gjør at spørsmålet avklares i god tid før utløp av valgperioden.

21.5.2016/Tore Tungodden/Arne R. Ramslien

Kunnskapsdepartementet

Deres ref

Vår ref

Dato

2015/7430-SILNE

13.08.2015

Høring om endring av modell for styring og ledelse med mer i universitets- og høyskoleloven

Departementets høringsutkast ble behandlet av styret for Universitetet i Bergen (UiB) i ekstraordinært møte 11. august d.å. UiBs uttalelse omhandler kun de punkter som berører universitetene.

Universitetet i Bergen ønsker å peke på at det er uheldig med en så kort høringsfrist i en prinsipielt viktig sak. Uttalelsene fra våre fakulteter legges ved høringsuttalelsen.

Forslaget fra departementet innebærer at hovedmodellen for styring og ledelse blir ansatt rektor, og at departementet utpeker ett av de eksterne styremedlemmene til styrets leder. De stedlige universitetsstyrer skal fortsatt kunne velge en modell med valgt rektor som styrets leder.

Styret ved UiB har behandlet disse spørsmålene ved en rekke anledninger i de senere årene, i 2008 og 2009, sak 100/08 og 4/09. I 2012 ble ledelses- og styringsform igjen satt på dagsorden i sak 5/12, og ordningen med valgt rektor ble videreført.

Vurdering av ledelsesmodeller

Departementet påpeker at universitetene og høyskolene forvalter store ressurser for fellesskapet som krever godt og profesjonelt lederskap for å kunne håndteres på en best mulig måte. Universitetet i Bergen ser behovet for styrket ledelse i universitets- og høyskolesektoren, men mener at denne målsettingen kan ivaretas også med andre modeller enn den departementet anfører som hovedmodell. Uansett hvilke modell som velges, vil ledelse av et universitet måtte være tungt faglig forankret for å lykkes.

Det er delte syn på spørsmålet om ansatt eller valgt rektor ved UiB. Det sittende rektorat er valgt på en valgplattform som går for videreføring av ordningen med valgt rektor: «Akademisk frihet og demokratisk medvirkning vil være særdeles viktig for oss i ledelsen av universitetet». Slik rektoratet ser det, ivaretar valgt rektor best universitetenes autonomi, men gir også legitimitet og dermed gjennomføringskraft.

Departementet fremhever at ordningen med valgt rektor innebærer "i realiteten" at han/hun "skulle føre tilsyn med eget arbeid". Universitets- og høyskoleloven åpner imidlertid for at universitetsdirektøren kan bringe styrevedtak inn for departementet dersom vedkommende mener vedtaket ikke er i samsvar med bestemmelser og forutsetninger gitt av departementet. Departementet vil også i stor grad kunne føre tilsyn med virksomheten gjennom årsrapporter, styrereferater og faste dialogmøter med styret og ledelsen. Detaljerte tildelingsbrev fra departementet, rapportering og etatsstyringsmøter gir den sentrale statsforvaltningen betydelig kontrollerende kraft.

Departementet fremfører flere gode argumenter for å skille funksjonene styreleder og daglig leder utover tilsyns- og kontrollfunksjonen. Mye myndighet samles på én hånd: Som styrets leder er valgt rektor ansvarlig for forberedelse av styresaker, ledelse av styremøter, gjennomføring av styrets vedtak og delegert myndighet til å treffe beslutninger mellom styremøter. Med rektor som styreleder taper man også muligheten for den støtte og korreksjon som en ekstern styreleder kan gi.

UiB ønsker derfor å nevne en tredje styringsmodell som en mulighet: Den svenske modellen med valgt rektor og ekstern styreleder.

Prinsippet om valgfrihet knyttet til ledelsesmodell er særdeles viktig. Frihet for et styre til å velge mellom to, eventuelt tre, styringsmodeller bidrar til å fremme institusjonenes autonomi. Slik UiB ser det, bør alternativene være likestilte.

I høringsnotatet foreslår departementet at vedtak om å endre styrings- og ledelsesmodell kan gjøres med alminnelig flertall, på linje med andre beslutninger styret treffer; og ikke som etter gjeldende rett, der endring må gjøres med minst to tredels flertall. UiB ser departementets endringsforslag på dette punkt som en bestemmelse som gir styret økt innflytelse over valg av modell for styring og ledelse av universitetene, og støtter derfor departementets forslag.

Andre spørsmål

I departementets forslag til § 9-3 (2) fremgår at departementet utpeker ett av de eksterne styremedlemmene til å være styrets leder. Dagens § 9-3 (1) siste setning er ikke foreslått videreført, noe som innebærer at antallet styremedlemmer vil reduseres til ti, i motstrid til ordlyden i forslaget § 9-3 (1). Forholdet mellom § 9-3 (3) og (4) synes også uklart og til dels selvmotsigende. Bestemmelsen synes også å kunne føre til et stort antall styremedlemmer.

UiB vil også peke på at det er ønskelig med en profesjonalisering av oppnevning av styremedlemmer og styreleder, for eksempel ved at et eget organ foretar oppnevningen.

UiB har ingen innsigelser mot departementets forslag om å gjeninnføre numeriske varamedlemmer for eksterne styremedlemmer istedenfor dagens ordning med personlige varamedlemmer.

Notatet peker også på den prinsipielt uheldige bestemmelse at styret fastsetter egen godtgjørelse. UiB ser gode grunner for å legge myndighet til fastsettelse av styrehonorar til departementet.

Vennlig hilsen

Anne Lise Fimreite
prorektor

Tore Tungodden
assisterende universitetsdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen håndskrevne signaturer.

Vedlegg:

1. Protokoll fra møte i universitetsstyret 11.8.2015
2. Høringsinnspill fra Det juridiske fakultet
3. Høringsinnspill fra Det psykologiske fakultet
4. Høringsinnspill fra Det medisinsk-odontologiske fakultet
5. vedlegg fra Det medisinsk-odontologiske fakultet
6. Høringsinnspill fra Forskerforbundet
7. Høringsinnspill fra Det samfunnsvitenskapelige fakultet
8. Høringsinnspill fra Det humanistiske fakultet
9. Høringsinnspill fra Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet

Protokoll fra møte i Universitetsstyret 11.08.2015. Møtet ble holdt i Muséplassen 1 og varte fra kl. 10:00 - 1145.

Til stede fra Universitetsstyret:

Dag Rune Olsen, Kari Amble, Thea Sofie J. Grastveit, Kjersti Fløttum, Peter M Haugan, Synnøve Fluge, Synnøve Myhre, Magnus B. Nygaard, Anne Kverneland Bogsnes, Johan Fredrik Odfjell og Joakim Palme, som deltok via telefon.

Forfall:

Oddny Miljeteig.

Fra rektoratet:

Anne Lise Fimreite, Oddrun Samdal og Robert Bjerknes.

Fra administrasjonen:

Kjell Bernstrøm, Silje Nerheim og Mona Viksøy.

Saksliste

Styresak	Saker til behandling
S 70/15	Godkjenning av innkalling og saksliste
S 71/15	Høring - endring av modell for styring og ledelse med mer i universitets- og høyskoleloven

S 70/15 Godkjenning av innkalling og saksliste

Sak nr. 2014/1646

Vedtak:

Det var ingen merknader til innkalling og saksliste, som ble godkjent.

S 71/15 Høring - endring av modell for styring og ledelse med mer i universitets- og høyskoleloven

Sak nr 2015/7430

Det ble votert over følgende:

Forslag fra Anne Kverneland Bogsnes:

1. Det fastsettes én modell for hele uh-sektoren med ansatt rektor og ekstern styreleder.

Forslaget falt mot to stemmer: Anne Kverneland Bogsnes og Johan Fredrik Odfjell.

Deretter ble universitetsdirektørens vedtaksforslag med de merknader som kom frem i møtet satt opp mot departementets høringsforslag og votert over:

2. a) Universitetsstyret slutter seg til forslag til uttalelse fra Universitetet i Bergen om høring om endring av modell for styring og ledelse med mer i universitets- og høyskoleloven, med de merknader som fremkom i møtet.
2. b) Universitetsstyret slutter seg til departementets forslag til styrings- og ledelsesmodell slik det fremgår av høringsforslaget.

Universitetsdirektørens forslag, 2a, ble vedtatt med 8 mot 3 stemmer, Kari Amble, Anne Kverneland Bogsnes og Johan Fredrik Odfjell, som stemte for forslag 2b.

3. Universitetsstyret slutter seg enstemmig til departementets forslag om krav om simpelt flertall for å endre styrings- og ledelsesmodell.

Vedtak:

1. Universitetsstyret slutter seg til forslag til uttalelse fra Universitetet i Bergen om høring om endring av modell for styring og ledelse med mer i universitets- og høyskoleloven, med de merknader som fremkom i møtet.

Forslaget ble vedtatt med 8 mot 3 stemmer (Kari Amble, Anne Kverneland Bogsnes og Johan Fredrik Odfjell).

2. Universitetsstyret slutter seg enstemmig til departementets forslag om krav om simpelt flertall for å endre styrings- og ledelsesmodell.

.

Universitetsdirektørens kontor

Referanse

2015/7430-CHO

Dato

04.08.2015

Svar fra Det juridiske fakultet - Endring av modell for styring og ledelse med mer i universitets- og høyskoleloven

Vi viser til brev av 8. juli 2015 (2015/7430-5) der fakultetene inviteres til å komme med innspill i høringen om *Endring av modell for styring og ledelse med mer i Universitets- og høyskoleloven*.

Ferieavviklingen og kort høringsfrist har ført til at det ikke har vært mulig å få til bred høring ved fakultetet.

Innspill fra Det juridiske fakultet

Det juridiske fakultet er enig med universitetsledelsen i at høringsfristen var svært kort. De foreslåtte endringene i universitets- og høyskoleloven er av prinsipiell betydning for institusjonene og høringsfristen burde dermed vært lenger.

Det juridiske fakultet stiller seg bak det foreliggende saksframlegget til universitetsstyret om å holde fast på modellen med valgt rektor.

Som det fremgår av departementets høringsnotat har det skjedd en stor forskyvning av myndighet og ansvar fra departement til den enkelte institusjon de siste ti-årene. Når departementet så anbefaler en hovedmodell for styring og ledelse for blant annet å kunne før bedre tilsyn med institusjonene, mener fakultetsledelsen at departementet bør være enda tydeligere på hvilken styrings- og ledelsesmodell de ønsker. Som eier av institusjonene bør departementet sørge for en grundig politisk debatt om styrings- og ledelsesmodell i sektoren og la den endelige beslutningen være politisk. De ulike styrings- og ledelsesmodellene i sektoren i dag viser at det er fordeler og ulemper ved begge. I alle tilfeller bør det være samme styringsmodell på alle nivå – det vil si fra rektor til dekan og instituttstyrere.

Vi har ingen innvendinger til den foreslåtte ordningen med simpelt flertall knyttet til denne typen beslutninger.

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ePhorte

Det juridiske fakultet
Telefon 55589500
Telefaks 55589510
post@jurfa.uib.no

Postadresse
Postboks 7806
5020 Bergen

Besøksadresse
Magnus Lagabøtes plass 1
Bergen

Saksbehandler
Christine Stoltz Olsvik
55589623

Vennlig hilsen

Asbjørn Strandbakken
dekan

Christine Stoltz Olsvik
seksjonssjef

Universitetsdirektørens kontor

Referanse

2015/7430-TUR

Dato

06.08.2015

Endring av modell for styring og ledelse med mer i universitets- og høyskoleloven – innspill fra Det psykologiske fakultet

Det vises til oversendelse av brev fra universitetsdirektøren av 8. juli 2015 (15/7430). Fakultet takker for mulighet til å gi innspill om *Endring av modell for styring og ledelse med mer i universitets- og høyskoleloven*. Vi beklager at det ikke har vært mulig å få forlenget høringsfrist slik at fakultetets merknader kunne fått en bredere behandling i råds- og styringsorganer.

Fakultetsledelsen utarbeidet et foreløpig utkast som ble sendt til instituttlederne med muligheter for innspill, tre av disse har blant annet kommentert at sist gang sak om valgt eller tilsatt ledelse på universitetet var diskutert på instituttnivå mente man at valgt ledelse var den beste modellen for universitetet. Ingen av instituttlederne har hatt anledning til å ta opp saken i sine styringsorganer på grunn av ferieavviklingen. Saken er sendt på sirkulasjon til fakultetsstyrets medlemmer for eventuelle kommentarer før oversendelse av brev med innspill fra fakultetet. Studentrepresentantene har spesielt kommentert at departementets høringsfrist i løpet av sommerferien er utilfredsstillende da dette ikke gir anledning til bredere diskusjon og forankring av en så viktig sak og har enkelte kommentarer til hvorvidt det kan være behov for skifte av modell.

Tydeliggjøring av mål og rammestyring fra departementet, resultatbasert finansiering og økende nasjonal og internasjonal konkurranse om forskningsmidler og studenter har økt behovet for høykompetente og engasjerte faglige ledere i hele UH-sektoren. Flere nasjonale fagevalueringer har gitt klare anbefalinger om betydningen av en dedikert og motivert strategisk faglig ledelse. UiB har i inneværende periode lagt økt vekt på lederopplæring, utvikle mentorordninger og skolere vitenskapelig ansatte i lederstillinger. Det psykologiske fakultet har de siste årene lagt vekt på å styrke den faglige ledelsen av undervisning, forskning og forskerutdanning, blant annet ved å etablere forskningsgrupper, forskerskoler, styrke administrative støttetjenester og gjeninnføre institutter med tilsatte ledere. Kravene og forventningene som stilles til faglig ledelse i UH-sektoren er i dag vesentlig større enn for bare noen tiår tilbake.

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ePhorte

Det psykologiske fakultet
Telefon 55582710
Telefaks
post@psyfa.uib.no

Postadresse
Postboks 7807
5020 Bergen

Besøksadresse
Christiesgt. 13
Bergen

Saksbehandler
Turid Rossnes
55582541

Etablering av større og langsiktige satsinger (SFF, SFI, SFU), større infrastrukturprosjekter, samarbeid på tvers av fakultet/fagdisipliner og konkurranse om EU-midler/internasjonalt samarbeid blir stadig viktigere. Faglig ledelse i UH sektoren forutsetter inngående kjennskap til forskning, høyere utdanning og forskerutdanning. I tillegg vil det være viktig å forstå UH-sektoren og forskningens uavhengighet og forvalte sentrale demokratiske verdier. Faglig ledelse skal både utvikle institusjonen som del av det nasjonale kunnskapssystemet, men også ivareta universitetets uavhengige rolle som kritisk og konstruktiv korrektiv når det er nødvendig.

Over tid har det vært mange diskusjoner knyttet til faglig legitimitet og demokratisk valgt ledelse. Flere vil hevde at en valgt ledelse vil sikre størst legitimitet og understreke universitetets uavhengighet ved at kandidatene i alt vesentlig vil være interne og kjent i organisasjonen. I praksis har det imidlertid vært få eller kun én kandidat som har stilt til valg. Nominasjonsprosessene er ofte relativt lukkede prosesser der det i hovedsak vil være de vitenskapelig ansatte som legger premissene. En åpen utlysning av lederstillinger på alle nivå i organisasjonen vil kunne sikre større transparens rundt rekruttering og tilsetning, samt at kandidatene gjennom søknad og ansettelsesprosess blir vurdert opp mot de nødvendige faglige og personlige kvalifikasjoner som kreves i lederstillingene.

Erfaringene fra rekrutteringsprosesser og tilsatte rektorer i Norge er begrenset, og uavhengig av rekrutteringsmåte blir det avgjørende at den som rekrutteres til lederroller i UH-sektoren har den nødvendige faglige posisjon og legitimitet som leder.

I høringsnotatet peker departementet på at en todelt modell med valgt rektor og tilsatt universitetsdirektør kan skape klarhet i ledelsen av et universitet. I likhet med departementet mener fakultetet at med en modell der valgt rektor også er arbeidende styreleder, kan dette medføre at det konsentreres mye makt hos rektor, og at styrets reelle mulighet til å ivareta uavhengig kontroll/tilsynsfunksjon kan bli svekket. Dersom en skulle videreføre ordningen med valgt rektor kan en løsning her være å åpne for at styreleder er eksternt oppnevnt. En slik løsning bør vurderes nærmere som et mulig kompromiss i spørsmålet om valgt eller ansatt rektor.

Fakultetet mener det generelt er stort behov for god fagstrategisk ledelse i universitets- og høyskolesektoren og slutter seg til departementet sine vurderinger om dette i høringsnotatet (*Del 1.2 Modell for styring og ledelse. Departementets vurdering og forslag*).

Høringsnotatet kunne gjerne ha hatt en bredere analyse av de forskjellige modeller og erfaringer ellers i Skandinavia. Den norske modellen skiller seg fra de andre skandinaviske land da en i Sverige og Danmark har rektor tilsatt av styret, eller foreslått av styret og tilsatt av departementet. Ved tilsatt rektor er funksjonene som styresekretær og styreledelse atskilt, og styrets uavhengige tilsyn med universitetets daglige ledelse vil slik kunne ivaretas bedre.

Fakultetsledelsen støtter forslaget at Universitets- og Høyskoleloven endres i tråd med departementets forslag om hovedmodell med tilsatt rektor og eksternt styreleder, subsidiært en modell med fortsatt valgt rektor, men med eksternt styreleder. Uavhengig av modell bør de institusjoner som har valgt rektor som styrets leder kunne fortsette med en slik modell om styret ønsker det.

Behov for langsiktighet og stabilitet i styring av universitetssektoren tilsier at det fortsatt bør være to tredjedels flertall i styret for å vedta endringer av styringsmodell og endringer i

styrets sammensetning. Fakultetet støtter ikke departementets forslag om alminnelig flertall i styret for å foreta endring.

Fakultetet støtter forslag i høringsnotat vedrørende fastsettelse av styrenes godtgjørelse (*Del 3.2. Styrets godtgjørelse. Departementets vurdering og forslag*) da en finner det prinsipielt uheldig at styrene selv bestemmer sin egen godtgjørelse.

Vennlig hilsen

Jarle Eid
dekan

Ragna Valen
fakultetsdirektør

Universitetsdirektørens kontor

Deres ref

Vår ref

Dato

2015/7430-INSE

04.08.2015

Høring om endring av modell for styring og ledelse i universitets- og høyskoleloven

Det vises til UiBs brev datert 8.7.2015, hvor fakultetene gis anledning til å komme med innspill til sakens behandling i universitetsstyret.

Det medisinsk-odontologiske fakultet er et av UiBs største fakulteter med et totalbudsjett (grunnbevilgning og BOA-finansiering) som utgjør nærmere 30 % av fakultetsbudsjettene ved UiB. Fakultetet har flere eksterntfinansierte prosjekter av opptil 10 års varighet og er avhengig av forutsigbarhet og langsiktighet i sin virksomhet.

Alle instituttledere og fakultetsledelsen støtter departementets forslag om ansatt rektor og ekstern styreleder. På denne bakgrunn utarbeidet fakultetsledelsen utkast til høringsnotat. Dette utkastet ble sendt instituttlederne for innspill.

Høringsnotatet ble deretter forelagt fakultetsstyret ved at saken er sendt på sirkulasjon med følgende forslag til vedtak og muligheter for eventuelle innspill til høringsnotatet:

1. *Fakultetsstyrets godkjenner utsendt forslag til høringsnotat, med endringer som framkommer etter innspill fra fakultetsstyret.*
2. *Dekan utarbeider endelig høringsnotat på grunnlag av tilbakemeldinger fra fakultetsstyret.*
3. *Endelig høringsnotat oversendes universitetsdirektørens kontor og legges fram for styret i neste fakultetsstyremøte.*

Samtlige styremedlemmer har gitt sin tilslutning både til vedtaket ovenfor og til høringsnotat om styring og ledelse (vedlegg).

Det medisinsk-odontologiske fakultet slutter seg dermed til at hovedmodellen bør være tilsatt rektor og ekstern styreleder. Begrunnelsen for endret hovedmodell er ønsket om en tydelig faglig ledelse, samt forutsigbarhet og langsiktighet i rammebetingelsene for forskning og utdanning.

Medlemmer i fakultetsstyret påpekte at kontinuitet og langsiktighet kan bli bedre med kombinasjon av tilsatt rektor og ekstern styreleder, med bedre balanse i styret og mindre

Telefon 55580000
postmottak@uib.no
Internett www.uib.no
Org no. 874 789 542

Det medisinsk-odontologiske
fakultet
Telefon 55582086
Telefaks 55589682
post@mofa.uib.no

Postadresse
Postboks 7804
5020 Bergen

Besøksadresse
Jonas Lies vei 79
Bergen

Saksbehandler
Inger Hjeltnes Senneseth
55586671

risiko for kortsiktighet fra en valgt rektor som også er styreleder. Videre ble det påpekt at med den tradisjonelt lave valgdeltagelse og lave vektning av stemmene, særlig for studentene, men også for teknisk-administrativt ansatte, har disse gruppene i dag liten innflytelse ved et valg. Denne innflytelsen kan bli bedre med representasjon i et styre som reelt kan korrigere uønskede forslag fra en valgt rektor.

Det medisinsk-odontologiske fakultet anbefaler at universitets- og høyskoleloven endres i tråd med departementets forslag til hovedmodell for styring og ledelse med tilsatt rektor og ekstern styreleder.

Vi ber om at både dette brevet og fakultetsstyrets høringsnotat legges fram for universitetsstyret ved behandling av saken.

Vennlig hilsen

Nina Langeland
dekan

Inger Hjeldnes Senneseth
fung. fakultetsdirektør

Vedlegg:

Høringsnotat fra Det medisinsk-odontologiske fakultet - Endring av modell for styring og ledelse i universitets- og høyskoleloven (UHL)

Universitetsdirektørens kontor

Deres ref

Vår ref

Dato

2015/7430-RKR/INSE

27.07.2015

Høringsnotat - Endring av modell for styring og ledelse i universitets- og høyskoleloven (UHL)

Det vises til brev datert 8.7.2015, hvor det gis anledning til å komme med innspill til departementets forslag til endringer av hovedmodell for styring og ledelse med mer i universitets- og høyskoleloven.

På denne bakgrunn har fakultetsledelsen utarbeidet et forslag til innspill fra fakultetet som ble sendt instituttlederne med muligheter for innspill. Utkast til høringsnotat er forelagt fakultetsstyret ved at saken er sendt på sirkulasjon for eventuelle innspill til høringsnotatet.

Fakultetets innspill til departementets forslag til endring av UHL:

Forslaget har to elementer:

- hovedmodellen skal være tilsatt rektor og ekstern styreleder, og
- hovedmodellen skal kunne endres med simpelt flertall, mot to tredjedels flertall i dagens lov.

1. Ny hovedmodell for styring og ledelse:

Det medisinsk-odontologiske fakultet slutter seg til at hovedmodellen bør være tilsatt rektor og ekstern styreleder. Begrunnelsen for endret hovedmodell må sees på bakgrunn av flere dimensjoner, der faglig ledelse, forutsigbarhet og langsiktighet i rammebetingelsene for forskning og utdanning er vesentlig, men der endring i rammebetingelsene for institusjonene også utgjør tungtveiende grunner for fakultetets begrunnelse.

Det medisinsk-odontologiske fakultet har i dag enhetlig ledelse med tilsatt dekan (fra høsten 2009) og tilsatte instituttledere (fra 2005). Gjentatte nasjonale evalueringer av fagfelt i regi av Norges forskningsråd peker på at norsk forskning har et strukturelt problem ved at man ikke har tydelig nok og langsiktig nok mulighet for å utøve faglig ledelse. I dagens situasjon følges dette opp i ulik grad av institusjonene.

Tilsatt ledelse på institutt- og fakultetsnivå har bedret dette, og det er grunn til å kunne tro at sterkere faglig ledelse også på institusjonsnivå vil kunne bidra til å utvikle et faglig sterkt og internasjonalt synlig universitet.

Departementets høringsnotat gir som hovedbegrunnelse for endring av hovedmodell at styret ikke har reell kontrollmulighet overfor en valgt rektor som også er styreleder og som ofte

også deltar i saksforberedelse. Fakultetet deler dette synspunktet og mener at dagens samspill med departement og forskningsfinansierende institusjoner er best tjent med tilsatt rektor slik det er vanlig i modellen for ansvarlige styrer. En tenkt situasjon med konflikt mellom en valgt rektor og et valgt/oppnevnt styre er i realiteten en konflikt mellom styret og de ansatte ved institusjonen. Dette løses neppe på en god måte ved at man fortsetter å velge rektor og at vedkommende er styrets leder.

Forutsigbare rammebetingelser i forhold til eksterne samarbeidspartnere er vesentlig for å kunne utøve strategisk ledelse med dagens rammebetingelser. Den eksterne forskningsfinansieringen fra offentlige og private institusjoner er stadig viktigere for UiB. Et eksternt-finansiert forskningsprosjekt, særlig der det også er tilsatt personale, har en tidsramme på minimum 3 år og for SFF-ene 10 år. Dette innebærer store prosjekter som strekker seg langt ut over en funksjonsperiode for rektor (og universitetsstyret). I mange tilfeller er disse prosjektene av en karakter som innebærer at et nytt styre og rektorat skal beslutte i hvilken grad det skal skje en videreføring eller avslutning av prosjektet enn det som var med å la grunnlaget i søknadsprosess og oppstart. Prosjekter av lengre varighet er ønskelig og forventes å bli vanligere framover. Dette tilsier at det må være en bredere forankring enn en valgt rektor som skal være avgjørende med den tidshorisont og de forpliktelser det her er snakk om.

2. Endring av hovedmodell ved institusjonene.

I dagens ordning kan hovedmodell endres til den ordning som nå er foreslått med to-tredels flertall. Det sentrale spørsmål blir hva institusjonen er best tjent med. Dagens valgordning gir stemmene for de enkelte grupper ansatte og studenter svært ulik vekt og oppslutning i disse valgene er sterkt varierende.

Forslaget om simpelt flertall for å endre hovedmodell gir en god mulighet for å endre hovedmodell om institusjonens styre skulle ønske dette. Dagens ordning med to-tredjedels flertall sikrer stabilitet i forhold den ordning man har valgt på et tidspunkt. Med simpelt flertall for å endre hovedmodell, kan man kanskje for lett skifte mellom de to modellene, og dette er neppe institusjonene tjent med.

3. Honorar

Forslaget innebærer at departementet og ikke institusjonens styre som fastsetter styrets honorar. Dette forslaget er ukomplisert og stiller universitetene på linje med det man finner i ansvarlig styrer for øvrig ved at generalforsamlingen og ikke styret selv fastsetter honoraret.

Konklusjon:

Det medisinsk-odontologiske fakultet anbefaler at universitets- og høyskoleloven endres i tråd med departementets forslag til hovedmodell for styring og ledelse med tilsatt rektor og ekstern styreleder.

Vi ber om at fakultetets høringsinnspill legges fram for universitetsstyret ved behandling av saken.

Vennlig hilsen

Nina Langeland
dekan

Inger Hjeldnes Senneseth
fung. fakultetsdirektør

Innspill til UiBs høringssvar om endringer i universitets- og høyskoleloven

Forskerforbundet ved UiB v/Steinar Vagstad

29.07.15

Forskerforbundet ved UiB viser til invitasjon til å komme med innspill til UiBs høringssvar om endringer i universitets- og høyskoleloven (referanse 2015/7430-ARR) og oversender med dette våre innspill.

Våre kommentarer dreier seg om forslaget om å innføre en ny hovedmodell for ledelse, der rektor ansettes og departementet utpeker styreleder blant de eksterne styremedlemmene. Sammenlignet med dagens modell med valgt rektor som også er styrets leder vil forslaget innebære et steg i retning av en sektor med mindre grad av autonomi og mer sentralstyring fra departementet. Et stort flertall av universitetets ansatte verdsetter muligheten til selv å velge sin ledelse. En overgang til mer departementsmakt vil øke den opplevde avstanden til ledelsen, og bidra til svekket motivasjon, engasjement og initiativ fra de ansattes side.

Vi foreslår derfor at endring av hovedmodell for ledelse droppes.

Universitetsdirektørens kontor

Referanse

2015/7430-NILSO

Dato

05.08.2015

Endring av modell for styring og ledelse med mer i Universitets- og høyskoleloven - Uttalelse fra Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Det samfunnsvitenskapelige fakultet viser til oversendelse fra universitetsdirektøren av 8. juli 2015 (sak 2015/7430-ARR). Vi takker for anledningen til å gi innspill i *Endring av modell for styring og ledelse med mer i Universitets- og høyskoleloven*.

På grunn av ferieavvikling har det ikke vært mulig å gjennomføre en bred høring i våre fagmiljøer. Høringsuttalelsen er basert på et utkast til uttalelse som, sammen med den dokumentasjonen som følger saken, er sendt fra dekanatet til instituttledere og til fakultetsstyrets medlemmer for eventuelle innspill. Frist for å komme med innspill til fakultetets utkast var 4. august 2015. Innspillene som kom var i tråd med ledelsens utkast.

Det samfunnsvitenskapelige fakultet støtter universitetsledelsens syn overfor departementet når det gjelder forlengelse av høringsfristen. De foreslåtte endringene i universitets- og høyskoleloven er av stor prinsipiell betydning og vil kunne gi store endringer for sektoren og for relasjonen mellom denne sektoren og samfunnet for øvrig. Det er viktig at prosessen og eventuelle endringer er forankret i gode demokratiske prosedyrer.

Det samfunnsvitenskapelige fakultet støtter også rektoratets syn på at valgt rektor fortsatt bør være hovedmodell ved universitetene.

Universitetenes autonomi er grunnleggende viktig for den rollen universitetet tradisjonelt har hatt, og skal ha, i samfunnet. Ordningen med valgt rektor, der rektor samtidig er leder for universitetsstyret, gir ledelsen støtte og legitimitet i organisasjonen og ivaretar samtidig ansvarlighet utad. En uavhengig faglig ledelse er en viktig del av en institusjonell ordening som skal sikre faglig akademisk frihet og institusjonell autonomi. En valgt lederposisjon som er tydelig forankret innad i institusjonen blir sentral i den forbindelse.

Videre oppfatter SV-fakultetet at endring av styringsmodell er en dyptgripende endring som bør ha høy legitimitet i organisasjonen, og som derfor fortsatt bør vedtas av styret med to tredjedels flertall.

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ePhorte

Det samfunnsvitenskapelige fakultet
Telefon 55589050 /51
Telefaks 55589052
post@svfa.uib.no

Postadresse
Postboks 7802
5020 Bergen

Besøksadresse
Fosswinckelsgt. 6
Bergen

Saksbehandler
Nils Gunnar Songstad
55589350

Den foreslåtte hovedmodellen fra departementets side, med ekstern styreleder direkte oppnevnt av departementet og en ansatt rektor som kun skal fungere som sekretær for styret, vil svekke universitetenes autonomi og styrke den politiske og økonomiske kontrollen med disse virksomhetene.

Det samfunnsvitenskapelige fakultetet anbefaler at hovedmodellen med valgt rektor videreføres.

Vennlig hilsen

Knut Helland
dekan

Alette Gilhus Mykkeltvedt
fakultetsdirektør

Universitetsdirektørens kontor

Referanse

2015/7430-TRM

Dato

05.08.2015

Endring av modell for styring og ledelse med mer i Universitets- og høyskoleloven.

Uttalelse fra Det humanistiske fakultet

Vi viser til oversendelse fra universitetsdirektøren av 8. juli 2015 (sak 2015/430-ARR), og takker for anledningen til å gi innspill i *Endring av modell for styring og ledelse med mer i Universitets- og høyskoleloven*.

Ferieavviklingen og den korte høringsfristen har gjort det umulig å sende ut denne saken på en bred høring.

Fakultetsledelsen ved HF har utarbeidet et innspill fra fakultetet som er sendt til instituttlederne og senterlederne samt fakultetsstyremedlemmer med mulighet for eventuelle innspill med frist 4. august 2015. De som har kommet med tilbakemelding har alle gitt sin tilslutning til fakultetsledelsens forslag.

Fakultetets innspill angår endring av hovedmodell for universitetsledelse.

Det humanistiske fakultetet støtter universitetsledelsens syn på høringsfristen. De foreslåtte endringene i UH-loven er av stor og prinsipiell betydning både for institusjonene selv og for samfunnet, og burde ha blitt innrømmet en høringsfrist som tillot en bred og grundig behandling.

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ePhorte

Det humanistiske fakultet
Telefon 55589380
Telefaks 55589383
post@hf.uib.no

Postadresse
Postboks 7805
5020 Bergen

Besøksadresse
Harald Hårfagresgt. 1
Bergen

Saksbehandler
Trine Moe
55589309

Det humanistiske fakultet støtter også rektoratet i synet på at valgt rektor fortsatt bør være hovedmodell ved universitetene.

Vitenskapelige institusjoner skal tjene samfunnets interesser ved å drive grunnforskning, hevde faglighet, stimulere til kritisk refleksjon og søke kunnskap også uavhengig av politiske og økonomiske føringer. Nettopp for å tjene samfunnet slik må institusjonene ha et sterkt innslag av autonomi. Denne autonomien forsvares best ved at universitetets øverste leder velges av ansatte og studenter.

Universitetene er gjenstand for betydelig tilsyn og statlig kontroll gjennom detaljerte tildelingsbrev fra departementet, rapportering og etatstyringsmøter. Den foreslåtte hovedmodellen som er en kombinasjonen av ekstern styreleder direkte oppnevnt av departementet og ansatt rektor vil ytterligere styrke den politiske og økonomiske kontrollen over universitetene. Slik risikerer man å true universitetenes autonomi.

Departementet grunngir sitt endringsforslag med at valgt rektor betyr en mindre strategisk og styringsdyktig ledelse enn ansatt rektor. Vi kan ikke se at det finnes belegg for at dette er tilfelle. Strategisk ledelse handler også om gjennomføringsevne og bred legitimitet i organisasjonen. Valgprosessen bidrar til universitetsledelsens legitimitet, og ledelsens kjennskap til egen organisasjon bidrar til gjennomføringsevne.

Det humanistiske fakultet anbefaler at valgt ledelse beholdes som hovedmodell ved universitetene og høyskolene.

Vennlig hilsen

Margareth Hagen
dekan

Trine Moe
fakultetsdirektør

Kopi: Institutter og sentre ved HF

Universitetsdirektørens kontor

Referanse

2015/7430-ELL

Dato

7. august 2015

Endring av modell for styring og ledelse med mer i universitets- og høyskoleloven - uttalelse fra Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet

Det vises til oversendelse fra universitetsdirektøren av 8. juli 2015 (sak 2015/7430-ARR).

På denne bakgrunn har dekanatet utarbeidet et innspill fra fakultetet som ble sendt instituttlederne til orientering og med muligheter for eventuelle innspill, med frist mandag 3. august. Med unntak av en slutter instituttlederne seg til fakultetets uttalelse.

Fakultetets innspill er som følger:

Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet takker for anledningen til å gi innspill om *Endring av modell for styring og ledelse med mer i universitets- og høyskoleloven*.

Fakultetet gir sin tilslutning til universitetsledelsens syn om høringsfristen. I en så viktig sak burde institusjonen hatt lengre høringsfrist for å sikre forsvarlig behandling.

Fakultetet har i dag enhetlig ledelse med tilsatte instituttledere og dekan. Denne ordningen ble etablert i kjølvannet av de nasjonale fagevalueringene tidlig på 2000-tallet som tydelig pekte på behov for sterkere strategisk ledelse. Ordningene med enhetlig ledelse og tilsatte instituttledere og dekan ved vårt fakultet har vært positivt evaluert i 2009¹ og 2012².

Fakultetet tar til etterretning at norsk lovgivning synes spesiell i skandinavisk sammenheng. I Danmark fastslår loven at rektor skal ansettes av styret, og i Sverige godkjennes ansettelse av rektor av regjeringen, etter forslag fra styret.

¹ <http://www.nifu.no/files/2012/11/NIFUrapport2008-47.pdf>

² https://www.uib.no/filearchive/filetopic_64-erfaringer-fak-styre-inst-raad-tils-dekan.pdf

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ePhorte

Det matematisk-naturvitenskapelige
fakultet
Telefon 55582062
Telefaks 55589666
post@mnfa.uib.no

Postadresse
Postboks 7803
5020 Bergen

Besøksadresse
Thormøhlens gate 53A
Bergen

Saksbehandler
Kristin Bakken
55584451

Fakultetet vil vektlegge behovet for strategisk ledelse, og slutter seg her til departementets vurdering *Om behovet for god ledelse* (Høringsnotatet 1.2).

Fakultetet mener, i samsvar med høringsnotatet, at todelt modell med valgt rektor og tilsatt direktør skaper uklarhet i linjen. Fakultetet mener også at dagens modell med valgt rektor som samtidig er arbeidende styreleder, konsentrerer for mye makt hos rektor og svekker styrets kontrollfunksjon.

Fakultetet tar til etterretning at det har foregått en lengre debatt om ledelsesform ved universitetene og høyskolene. Etter fakultetets syn er denne debatten overmoden, og fakultet anbefaler derfor at UH-loven endres i tråd med departementets forslag til hovedmodell. Fakultetet mener at det i Norge bør være *en* modell som gjelder hele sektoren.

Fakultetet merker seg også departementets bemerkning om at ” [en] forutsetter at eksterne styremedlemmer skal være fri fra pålegg fra andre i sitt styrearbeid.” Dette er særdeles viktig for at styret skal fungere godt og vi anbefaler at dette betones når den nye loven trer i kraft.

Vennlig hilsen

Helge K. Dahle
dekan

Elisabeth Müller Lysebo
Fakultetsdirektør

Kopi:

Institutter/sentre